

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

מרישומי חברה קדישא גחש"א [=גמילות חסד של אמת] חסידים בירושלים. במספרים 54, 56 של ה'חלקה
 וואהלזין הישן' שבהר הזיתים נרשמו שמות שתי בנותיו של משה, ושם אביהם לא צוין אלא בקו: 'שרה
 רבקה ב"ר - נכדת אדמו"ר שניאור זלמן כ"ב אד"ש [=אדר שני] תרכ"ד; רחל ב"ר - נכדת אדמו"ר
 שניאור זלמן כ"ה שבט תרכ"א. אני מודה למר יוסף רום שהביא מקור זה לידיעתי.

'המתנגדים התלוצצו שנשתכר ונפל': נפילתו של החוזה מלובלין

אמר המספר: מה שלקח ביותר את לבי אני מהמאורעות
 הערוכים במגילת ימים זו, מאז שמעתי וקראתי עליהם זה
 שנים רבות, הם התאריכים, תאריכי מעשיהם ומיתתם של
 אנשים שעליהם מסופר. הדורות המעטים, המפרידים בינינו
 ובין אותה תקופה, סיפרו וחזרו וסיפרו את המאורעות - כך
 נתרקמו בשרה ודמה של מגילת ימים זו. מה שהוספתי משלי,
 לזה אני קורא לבושם. אבל התאריכים הם שלדם הכביר.
 (מרטין, בובר, גוג ומגוג, עמ' 227)

א. 'אש מלהטת על ראשו': החוזה מלובלין בעיני חסידיו

ר' יעקב יצחק הורוויץ, המפורסם בכינויו 'החוזה' מלובלין (1745?-1815), היה לאחת מדמויות
 המופת הנערצות על צדיקים וחסידים בפולין ומחוצה לה. יעידו על כך דבריו של הצדיק
 והמיסטיק ר' יצחק יהודה יחיאל ספרין מקומארנו (1806-1874), שביקר בחצרו בלובלין
 ב-1815, שנת חייו האחרונה:

ואני זכיתי להיות בלובלין עם אבי זצ"ל, וילד בן תשע הייתי, וראיתי פניו כלפידים. ובעת שפתח
 הדלת לומר 'כגונא' ראיתי אש מלהטת על ראשו. והייתי שמה על חג הפסח וראיתי כמה ענינים

1
 הסיבה לכינויו זה (שהוא מאוחר וכנראה לא היה מקובל בחייו; ראו להלן, הערה 72) לא הובררה, אך נראה
 כי היא קשורה בכוחותיו הספיריטואליים והמאגיים, שנודעו בקרב תלמידיו: 'בעינינו ראינו', סיפר ר' צבי
 אלימלך מדינוב, '[שכ] אשר היה קורא מכתב שמות בני אדם שכתבו לו היה מתבונן ברוח קדשו מעשה
 האיש, אם זך ואם ישר פעלו או בהיפך חס ושלום' (אגרא דפרקא, למברג 1858, ה' ע"א, סימן כה; והשוו:
 הנ"ל, אגרא דכלה, למברג 1868, פרשת פקודי, כו' ע"ב). בהגיגותיה החסידית המאוחרת ניתנו הסברים
 נוספים, כגון 'כי היה צופה ומביט מסוף העולם ועד סופו' (עשר אורות, עמ' 83, סימן א, ושם בהמשך
 הסברים נוספים); אך הוצע גם הסבר 'ריאליסטי': 'בהיותו בן י' שנים, קשר את עיניו שלא יראה שום דבר,
 ולא התיר [הכיסוי] רק ללימוד תורה. וכן נהג ט"ו שנים. ומה זכה להתפארותו בזקנותו, שהיה ביכולתו
 לראות כל הנעשה בעולם' (מכתב מהרב יוסף לוונשטיין מטרדצק לאברהם כהנא, נחלת צבי, טו [תשנ"ו]).
 עמ' רא; והשוו: 'כמה שנים קשר כיסוי על עיניו ולא נסתכל כלל, וכל ימיו לא נסתכל חוץ מארבע אמותיו'
 (זכרון טוב, עמ' 18); 'בימי חורפו סגר את עיניו שבע שנים רצופות בלילי יראה ערות דבר, אם לא
 [רק] בעת תפלתו ולימודו, שהיה צריך להביט בהספר אשר קרא בו והתפלל בו. ועל ידי זה היו עיניו כחות
 וקצר ראות' (עשר אורות, עמ' 89, סימן כב). על כוח הראייה כמאפיין מהותי של דמות הקדוש, ראו: חביבה
 פדיה, 'הבעל שם טוב, ר' יעקב יוסף מפולנאה והמגיד ממזריש: קווי יסוד לגישה טיפולוגית דתית', דעת,
 45 (תש"ס), עמ' 27-28.